

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Збірник наукових праць
(За матеріалами X Всеукраїнської науково-
теоретичної конференції
від 15 травня 2025 року)

Житомир – 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Кафедра філософії та політології

**ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. І. ПИРОГОВА**

Кафедра філософії та суспільних наук

**РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
*Кафедра філософії***

**ІНСТИТУТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ АКАДЕМІЇ «ІГНАТІАНУМ»
(м. Краків, Республіка Польща)**

Кафедра філософії культури та релігієзнавства

**ЖИТОМИРСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ**

СОЦІОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ

Житомирське відділення

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ

Житомирське відділення

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

*Збірник наукових праць
(За матеріалами X Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
від 15 травня 2025 року)*

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського
державного університету імені Івана Франка,
протокол № 11 від 30 травня 2025 р.*

Редакційна колегія:

*Кобетяк А. Р., доктор політичних наук, доцент;
Ковтун Н. М., доктор філософських наук, професор;
Козловець М. А., доктор філософських наук, професор;
Соколовський О. Л., доктор філософських наук, професор;
Горохова Л. В., кандидат філософських наук, доцент;
Заглада В. М., кандидат філософських наук, доцент.*

Рецензенти:

Предко Олена, доктор філософських наук, професор, професор кафедри релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Сидорук Тетяна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія»;
Вітюк Ірина, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри журналістики та філософських студій Державного університету «Житомирська політехніка».

А 43 Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики
сьогодення: зб. наук. праць / за ред. А. Р. Кобетяка та ін. Житомир :
Видавничий центр ЖДУ імені Івана Франка, 2025. 192 с.

У збірнику вміщено статті та тези доповідей учасників Х Всеукраїнської науково-теоретичної конференції «Актуальні проблеми філософії і науки: виклики сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на фундаментальних проблемах сучасної філософії та науки, екзистенційних викликах для буттєвості людини в умовах війни, проблемах релігійних трансформацій і безпеки у сфері релігійних відносин в Україні та на міжнародній арені, аналітиці суспільно-політичних процесів в умовах глобальних і регіональних конфліктів, актуальних соціогуманітарних проблемах сучасності, проблемах освітньої і виховної діяльності в ситуації соціальної невизначеності, на гуманітарних аспектах розвитку культури.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими дослідженнями проблем сучасної цивілізації.

ЗМІСТ

1. ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКА КЛАСИКА: РЕЦЕПЦІЙ ТА СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Козловець М.

Масова некомпетентність як соціальне явище..... 9-13

Білик Я.

Парадокси філософії Альберта Камю..... 13-14

Гольд О., Васалатій М.

Філософські аспекти мультикультуралізму у збереженні культурної спадщини в сучасній Україні..... 15-17

Вітюк І.

Есхатологічні ідеї в античній філософії..... 17-19

Макаров З.

Чи був у філософії акціологічний поворот?..... 20-22

Ярунчик А.

Філософсько-логічні настанови Петра Лодія..... 22-24

Кузнєцов В.

Мережевий суб'єкт як соціальна істота..... 25-26

Ратушняк І.

Відображення морально-етичних особливостей українського суспільства початку ХХ ст. у спогадах Модеста Левицького «Казенні діти»..... 26-28

Амма А.

Природа інформаційного суспільства в інтерпритації Елвіна Тофлера..... 28-29

Янішевський О.

Тероризм як відхід від істинного імаму: герменевтичний аналіз імперативу любові до ближнього в ісламі..... 29-32

Сятиня В.

Феномен французького Просвітництва..... 32-34

2. ЛЮДСЬКЕ БУТТЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНЗИТИВНОСТІ. ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Панчук І.

Цивілізаційний вибір: специфіка українських реалій..... 35-36

Утюж І.

Суспільство втоми: нові смисли існування людини в умовах соціальної сингулярності..... 37-38

Кобетяк А., Лук'янюк А.	
Євроінтеграційні процеси в Україні: стан, тенденції, перспективи.....	38-40
Трухманова С., Федорченко М.	
Пияцтво як соціальна проблема у повоєнний час (20-ті роки ХХ ст.).....	40-43
Огороднійчук Ю.	
Феномен відчуження в умовах глобалізації.....	44-47
Чаплінський Р.	
Людина у віртуальному просторі.....	47-48

3. АНАЛІТИКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Требін М.	
Міжнародні конфлікти та їх врегулювання.....	49-51
Кобетяк А., Горецький А.	
Вплив дезінформації на результати виборів у демократичних країнах.....	51-54
Ковтун Н., Красільнікова А.	
Феномен воєнного мародерства у контексті культурно-цивілізаційної деградації.....	54-56
Кобетяк А., Хорунжий О.	
Постправда і технології як загроза демократії: трансформації політики в епоху постіндустріалізму.....	56-57
Кобетяк А., Попадейкін Д.	
Політичне життя та реклама в Ієтернеті.....	58-60
Кобетяк А., Рокитенець.	
Меми, ТікТок і політика: як працює нова мова політичної комунікації.....	60-62
Заглада В.	
Розвиток «інформаціональної» економіки у контексті забезпечення економічних і соціально-політичних потреб суспільства.....	62-66
Невинна Г., Боярин О.	
Економічні відносини Великої Британії та України: виклики в умовах російсько-української війни.....	66-68
Горохова Л., Корнійчук Н.	
Миротворча діяльність ООН в Україні.....	68-71
Заглада В., Грабчук А.	
Реакція міжнародних організацій на окупацію Криму та війну на сході України у 2014 році.....	71-74
Павлов В.	
Майбутнє у світлі викликів сьогодення.....	74-76
Заглада В., Рябчук В.	
Історико-культурні та ідеологічні фактори впливу на зовнішню політику України.....	76-78

3. АНАЛІТИКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ І РЕГІОНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Михайло Требін,

доктор філософських наук, професор,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ ТА ЇХ ВРЕГУЛЮВАННЯ

Сучасний світ, як би нам усім цього не хотілося, продовжує залишатися полем зіткнення між політичними акторами, іноді перетворюючись на поле бою у прямому значенні цього слова. Конфлікти були, є й будуть обов'язковим елементом людського буття. Класичне визначення конфлікту дає видатний норвезький вчений Йохан Галтунг (1930-2024), один з фундаторів конфліктології, у книзі «Мир мирними засобами»: «Конфлікт – це більше, ніж те, що видно неозброєним оком як «неприємність», пряме насильство. Насильство заморожене в структурах, а культура надає законності насильству. Трансформація конфлікту між сторонами – це більше, ніж побудова нової архітектури відносин між ними. Самі сторони мають бути трансформовані таким чином, щоб конфлікт між ними ніколи не виник. Для більшості конфліктів між сторонами основну роль відіграють аспекти внутрішньої дисгармонії кожної із сторін конфлікту» [1, р. 2].

Серед усього різноманіття соціальних конфліктів більш тяжкі наслідки пов'язані з міжнародними конфліктами, особливо якщо вони переростають у міждержавний воєнний конфлікт. Американський вчений Герберт Кельман (1927-2022) сформулював такі аксіоми стосовно міжнародних конфліктів: 1) міжнародний конфлікт – це процес, що розвивається під впливом колективних потреб та страхів, а не лише результат раціональних розрахунків відповідно до об'єктивних національних інтересів, представлених політиками; 2) міжнародний конфлікт – це міжсоціальний процес, а не просто міждержавний та міжурядовий феномен; 3) міжнародний конфлікт – це багатосторонній процес взаємодії, а не тільки предмет спору держав, що змагаються; 4) міжнародний конфлікт – це інтерактивний процес із самовідтворюваною та прогресивною динамікою, а не просто якась послідовність дії та реакцій статичних сторін конфлікту [2, р. 194].

Класичний міждержавний конфлікт проходить кілька стадій. Початком завжди буде точка зіткнення інтересів, і якщо не вдається знайти взаємо

приємного виходу за допомогою переговорів, настає точка військової ескалації, що перетікає в гарячу фазу конфлікту. Тобто прихований антагонізм набуває відкритої форми – форми явного насильства, що робиться однією стороною з іншою. За гарячою фазою, як правило, слідує етап припинення вогню і фаза мирних переговорів. Класичний міждержавний конфлікт завершується підписанням мирних угод, в рамках яких сторони вирішують протиріччя з урахуванням своїх переговорних позицій, сформованих, серед іншого, результатами військових дій. Американський соціолог Луїс Крісберг (народ. 1926), наприклад, пропонував ще складніший поділ конфліктного циклу на фази: 1) оформлення конфліктної ситуації; 2) усвідомлення стороною А те, що її цілі несумісні з цілями сторони В і, навпаки, що являє собою формування суб'єктивної складової конфлікту; 3) визначення сторонами способів досягнення мети, утвердження стратегії та тактики; 4) фаза прямого зіткнення сторін (гаряча фаза); 5) завершення конфлікту [3, р. 122-124].

Існує ціла низка теорій конфліктного врегулювання. Серед нещодавно розроблених – модель вирішення конфліктів, яка визначає шість незалежних змінних як основних передумов припинення міждержавних конфліктів: фізичне та/або психологічне виснаження однієї сторони чи обох; зміна у балансі цілей та можливостей; зовнішній тиск на одного чи кількох супротивників з метою мирного врегулювання; внутрішній тиск на одного або кількох супротивників; скорочення числа неузгоджених цілей; зменшення кількості чинників, що сприяють підтримці конфлікту. Жодна з цих умов не вважається необхідною для вирішення конфлікту. Основний постулат цієї моделі полягає в тому, що наявність будь-якої з шести умов істотно підвищує ймовірність вирішення конфлікту: чим більша їх кількість досягається, тим більша ймовірність того, що конфлікт буде вирішено. І, звичайно, коли всі шість умов дотримано, вирішення конфлікту практично гарантовано [4, р. 131-146].

Для врегулювання складного міжнародного конфлікту необхідно не просто побудувати нову архітектуру відносин між сторонами, а й здійснити трансформацію самих сторін. Однією з особливостей тривалих збройних конфліктів є те, що насильство поступово стає видом норми [5, р. 332-333], яка проникає в усі пори соціального організму та руйнує його. Для трансформації сторін необхідно змінити поведінку учасників конфлікту: змусити їх відмовитися від практики нав'язування власної позиції та почати рух у бік співпраці. Для цього потрібно «змусити» сторони не тільки демобілізувати збройні сили, а й «демобілізувати розуми» [6, р. 1720-1722]. «Демобілізація розумів» має на увазі досягнення примирення на кожному суспільному рівні: державному, місцевому та особистому, це дуже складно, але вкрай необхідно.

А інакше треба пам'ятати статистику: 60% конфліктів, які були припинені на початку 2000-х рр., поновилися протягом наступних п'яти років [7].

Література

1. Galtung J. Peace by peaceful means: peace and conflict, development and civilization. Oslo: International Peace Research Institute; London; Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1996. viii, 280 p.
2. Kelman H. C. Social-Psychological Dimensions of International Conflict. Peacemaking in International Conflict: methods & techniques / I. William Zartman, J. Lewis Rasmussen, editors. Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 1997. P. 191–236.
3. Kriesberg L. Constructive conflicts: From escalation to resolution. Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, 1998. xv, 392 p.
4. Brecher M. A Century of Crisis and Conflict in the International System: Theory and Evidence: Intellectual Odyssey III. Cham: Palgrave Macmillan, 2018. xi, 419 p.
5. Brooks R. How everything became war and the military became everything: tales from the Pentagon. New York: Simon & Schuster, 2016. viii, 438 p.
6. Rosoux V. How not to mediate conflict. International Affairs. 2022. Vol. 98, Issue 5. P. 1717–1735. DOI: <https://doi.org/10.1093/ia/iia058>
7. Einsiedel von S. Civil war trends and the changing nature of armed conflict. United Nations University Centre for Policy Research. 2017. No. 10. March 2017. URL: https://collections.unu.edu/eserv/UNU/Civil_war_trends_UPDATED.pdf.

Андрій Кобетяк,

доктор політичних наук, доцент;

Андрій Горецький,

студент 2 курсу спеціальності політологія

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ВПЛИВ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ НА РЕЗУЛЬТАТИ ВИБОРІВ У ДЕМОКРАТИЧНИХ КРАЇНАХ

У сучасному світі інформація поширюється з неймовірною швидкістю,. Виникає проблема дезінформації, яка стає все більш актуальною, особливо в контексті політичних процесів. Вибори, як ключовий елемент демократії, опиняються під загрозою маніпулювання громадською думкою через поширення неправдивої або спотвореної інформації. У цій роботі я спробую розібратися, як саме дезінформація впливає на результати виборів у

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА НАУКИ:
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

Збірник матеріалів
X Всеукраїнської науково-теоретичної конференції
(15 травня 2025 року, м. Житомир)

Відповідальний за випуск: доктор політичних наук, доцент
Андрій Кобетяк

Технічний редактор та комп'ютерна верстка:
лаборант кафедри філософії та політології
Софія Тишкевич

Надруковано з оригінал-макетів авторів

Друк та палітурні роботи ФОП О. О. Євенок
м. Житомир, вул. Мала Бердичівська, 17А
Тел. 063 101 22 33, E-mail: printinzt@gmail.com

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції України
серія ДК № 3544 від 05.08.2009 р.

Підписано до друку 30.05.2025 р.
Формат 60х84/16. Ум. друк. арк.10.5. Папір офсетний.
Наклад 100. Зам. № 315.